

ERDÉLYI HIRADÓ.

Legujabb. Ő felsége az erd. országgyűlés majus 29-i hatánapját helyben hagyván, kir. biztosul b. Puchner Antal főhadikormányzót nevezte ki. Reményünk tehát, hogy e magas tisztet nádor, vagy Ferencz József ő fenségök töltendik bé, nem valósult!

A' királyi előadások közt első helyen áll az unio.

Tartalom. Köv. vál. Korm. rendeletek. Az oláh nemzet miveltebbjeihez. Mi újság királyföldön. Felhívás. Bécs. Külföld. Hirdetmények.

A' Szebenben megjelenő Siebenbürger Bote f. évi majus 5-i 41-ik számában közlebről rövid jelenlétem alkalmával, Erdélynek Magyarhonnali egyesülésére vonatkozólag rossz akarattal, oly szavak követeltetnek általam a' szász nemzet közönségéhez, és a' Szebenvárosi hatóságokhoz intézetteknek, melyek értelmét és tartalmát egyenesen viszszaütasítván, a' fenebbi lap szerkesztőségét e' részbeni nyilatkozatom, és illetőleg innepélyes tiltakozással legközelebbi számába béigatása végett felszólítottam, melynek lapjaiba felvételére a' több hazai lapok szerkesztőseit is ezenel felszólítottam.

Kolozsvártt, majus 9-én 1848.

Gróf Teleki József,

KÖVETVÁLASZTÁS. Kézdi-Vásáshelyt: Hankó Dániel és Jancsó Ádám.

Kormányrendeletek.

Hivatalos értesítések a' kereskedés ministerium részéről.

I.

A' kereskedési minister, az ideiglenes hadügyi és pénzügyi ministerekkel egyetértve, szerződést kötöttek a' pesti gépgyár-társulattal, melynél fogva ez utóbbi a' hengermalom mellett levő mostani gépgyárát azonnal fegyvergyárrá átváltatni, 's a' lehető legrövidebb idő alatt oly állásra emelni tartozand, hogy az naponkint 500 db fegyvert kiszolgáltani képes legyen. — A' ministerium előlegesen megrendelt 100.000 darabot. Ezek minősége fölött bizottmány fog itélni. A' fegyverek árának maximuma és minimuma is meghatározottat.

II.

A' kereskedési minister rendeletet küldött nemcsak a' postahivatalok tisztségeihez, hanem a' veszteglő intézetek kormányzóihoz is, melyben a' levelek felbontása 's feltörése hivatalvesztés 's a' legszigorubb büntetés terhe alatt eltiltatott, 's illető főtisztségek e' részben felelősekké tétettek.

III.

A' kereskedési minister előterjesztésére, a' nádor 's királyi helytartó folyó hó 27-kén következő kinevezéseket hagyta jóvá:

Állodalmi titkár: Trefort Ágoston.

Ministeri titkokok: Lukács Móricz.

Osztályigazgató tanácsnokok: a' kereskedési osztályban Frölich Frigyes, — az iparosztályban Rombauer Tivadar, — a' postaügyi osztályban: Ambrus Mihály.

Tanácsosok: a' harminczadi ügynél Keszerly János, — a' kereskedési osztályban Mannó István, az iparosztályban Fadgyas Pál, — Végre:

Titkokok: Mikecz András, Péchy Ferencz, Kiss Miklós, Csánády Ferencz, Bogyó Sándor, és Korizmicz László.

IV.

A' kereskedési minister által fogalmazóknak nevezettek: Emödi Dániel, Rajner Pál és Gyurkovics Máté, fogalmazói segédnek pedig Pataki Kálmán.

Pénzügyministeri határozat.

A' pénzügyi ministerium a' körébe tartozó

valamenynyi ügyekre nézve működését f. évi majus első napjától fogva kezdendi meg.

Ezekhez tartoznak:

1. A' só-ügynek minden ágai.

2. A' harminczadi és postai tiszta jövedelmeknek kezelése, ezek bevétele és kiadása és ebbe vágó pénztári minden intézkedések.

3. A' fekvő javak igazgatása, ide értvén a' kamarai, koronai 's fiscalitási jószágokat és kir. fiscusi szállományokat, azon megjegyzéssel, hogy a' vallás-, tanulmány- 's közalapítványi javak kezelése a' nevelésügy-ministerhez tartozik.

4. A' megürült papi jószágok.

5. A' bányászatnak minden ágazatai.

6. Minden közadóbeli 's országos pénztári tárgyak.

Miről az ország valamenynyi törvényhatóságai és közhivatalai magok alkalmazásuk végett oly utasítással értesítettet határozottak: hogy ezentul a' pénzügyi ministeriumot illető valamenynyi benyújtványokat ugyan ahhoz intézzék akképen, hogy oly tárgyak iránt, melyek természetök szerint a' pénzügyminister ur személyéhez irányozandók — egyenesen ezen felírás alatt Pestre — melyek ellenben a' pénzügyi ministerium teendőihez általában tartoznak, ezen cím alatt a' pénzügyi ministeriumhoz Budára küldessenek fel.

Figyelmeztetés. — Hazánkban egy idő óta az ausztriai bank-jegyek értéke iránt nyilvánított alaptalan bizodalmatlanság okozta, hogy sokan bank-jegyeiket ezüst pénzre váltatván, ezt félelmökben kezökből többé ki nem akarják bocsátani, mi által egy részről nemcsak annak őrizetével terhelhetnek, de kamatait is elvesztik; — más részről pedig az ily tőkék hasztalanul hevervén, a' közlekedéstől elvonatnak, mi a' pénzforgalom, kereskedés 's iparra károsan hat, de sok embert végtére kenyerétől is megfoszt. Ezen alaptalan bizodalmatlanság elhárítására az alulirt kereskedői testületek következőket nyilvánítanak:

1-ör Azon körülménynél fogva, hogy Bécsben is, hol az ausztriai nemzeti bank alapja 's viszonyai egészen tudva vannak, a' legtapasztaltabb üzerek 's kereskedők azon intézetnek szilárdságában tökéletesen bizván, készpénzeiket legtöbbnyire ily bankjegyekben tartják meg, sőt hogy a' felső ausztriai, illetőleg gmundeni sóaknak lezálogosítása által a' nemzeti bank biztosítéka tetemesen növekedett, 's az utósó héten több magánosok által, nevezetes pengő ezüstpénz öszszegek Bécsben a' pénzváltó hivatalba hozattak, 's érték bankjegyek beváltattak, minthogy azok a' közlekedésre alkalmasabbak, — az alulirt kereskedői testületek a' bécsi bankjegyek teljes 's csonkulatlan értéke iránt meggyőződésüket ezennel kijelentik, — ezen meggyőződés tettelegesen bebizonyítására pedig

2-ör Felszólítják mindazokat, kik az itteni kereskedői testületek tagjainak akár eljárt tartozások, akár megrendelt vagy megvett áruk fizetésébe pénzt küldeni szándékoznak, hogy ne fárasszák magokat ezüstpénz beváltásával, hanem küldjék tartozásaikat bizvást bankjegyekben, minthogy ezek különben is küldésre alkalmasabbak.

Ohajtjuk, hogy hazánk többi kereskedői

testületei példánkat követvén, a' bankjegyek iránti alaptalan bizodalmatlansága elhárítására munkálkodjanak, minthogy csak a' bizodalom helyreállítása által tétethetik a' honi kereskedés ismét élénké 's virágzóvá. A' pesti kereskedői testületek vegyes üléséből. — Pest, april. 26 kán 1848.

A' polg. kereskedői testület nevében: Aigner Ferencz 1-ső elnök, Barabás Ant. Pál 2-dik elnök, Glatz József, Heinrich A. és fia, Mannó Istv. Schopper Ján. György, Frölich Frigyes, Vogel Lajos Wilm. Pacherer Miklós. — A' kir. kiv. nagy kereskedői testület nevében: Valero A. kiküldött, Kunewalder Ján. József. kiküldött, Burgmann Karoly kiküldött, Malvioux C. J. biztos, Liedemanu J. Frigyes biztos, Wodianer és fia, Canitz M. L. fia, Halbauer János György, Lackenbacher testvérek, Boscovitz Manó és Fia. — Az izraelita kereskedői testület nevében: Spitzer Gusán elnök, Kern Jakab képviselő, Hetbeh Emánuel, Goldberger Samu és fiai, Hirschler Leo, Engländer Armin és társa.

Az oláh nemzet miveltebbjeihez. Több századok hunytak le e' hon felett — századjai a' készülésnek, vagy ha máskint jobban értitek, századjai a' zsarnokságnak és igazságtalanságnak. 'S e' hon nem virulhata fel, oly kevéssé nem, miként zsarnokság és igazságtalanság boldog nem lehet. A' lelket a' legszibbasztóbb szellemi bilincsek tarták lelánczolva, a' hon anyagi felvirágzásának gyarmati politika állott ellent, 's mi a' nemzetet mindezeknél inkább sorvasztá, az ugyanazon hon polgárai közt létező számtalan közfal volt, melyek magas ormain csak a' kölcsönös gyűlölség kandikált által, 's mely az együtt is gyöngye erőt megosztván, a' feljülről zsarnokságot állandóvá, az alólról kifejlést lehetlenné tevő. És e' viszonyok anynyira megcsontosulva valának, hogy miattok a' kor kívülről jövő intéseinek 's a' lelkesbek belizgatásainak egyaránt megkelle a' szűkkeblűség jégpaizsán törniök. Avagy nem adta honunk legközelebről, alig egy év előtt, a' legkebelrázobb igazságtalanságnak és oktalanságnak országos színművet.

De hála a' nemzetek nemtőjének, megteremtett végtére a' világ betegségének hős gyógyszere, megszólalt a' szabadság tárogatója, mely már eddig is a' Pyrenéktől a' Retyezatig, a' Vistulától a' Marosig reszketteté meg az országok poshadt légkörét, 's melynek harsány hangja elég erős volt, hogy honunk közfalait is romba döntse. Februar 22. Martius 15. Martius 21. Párisban Pesten és Kolozsvártt egyaránt, szabadság, testvériség innepe lön.

Mit máskor századok alig lettek volna képesek létesíteni, most napok mive volt. A' jelenet sajátága és magasztos volta azonban sokkal mélyebben, abban feküdt, hogy az értelem vivott, hogy czél és eszköz egyaránt szent volt, 's hogy a' szabadság szeplőtlen diadalát ül.

A' legnemesebb lelkesedés e' diadal ünnepeben, midőn a' szabadság egyenlőség és testvériség díszmenete előtt, a' Királyhágó és Vas-kapu bércei is megnyiltak, hogy honunk jobb sorsának nemtőjét érczkarjaikkal elválhatlanul öleljék, — e' pillanatban, mi lehet a' honáért

buzgó kebel előtt szomorítóbb, mint azon vesélyes iránynak szemlélése, melyben honunk legszámosabb néposztályát, az oláh nemzetet, nemely álmüveltségű tagjai sodornitörekcsenek.

Tudjuk mi, hogy az oláh nemzet értelmesebbjei közt számosak azok, kiket a' történet megtanított arra, miszerint az erőszak, midőn a' szabadság palástja alatt használták, mindig keserűn boszulta meg magát; kik Európa, valamint honunk körülményeinek józan felfogására elég képességgel bírván, látják miként a' szabadság ügye világszerte inkább megvan érve, semhogy leszakasztására erőszak volna szükséges, 's hogy most az időnek teljességében minden a' körülmények ellenállhatlan hatalma által történik, melynek nem erőszakja hanem erkölcsi súlya alatt roskadtak össze másutt, 's kell, hogy itt is halomra dőljenek a' zsarnokság századokkal daczó építményei; — kik meg vannak győződve, miszerint a' közelebbi erdélyi hongyülés, a' szabadság és igazság chártájának megpecsétlése leendő. Tudjuk mi, miszerint az oláh néptömeget csak a' legvétkesebb ámitás és hitegetés képes tévutakra vezetni. Mert ő, kinek béke és rendszeretét az igazságtalanság és szenvedés századokon át megtörni nem tudá, miként lehetne könnyen hajlandó a' szabadság hasadt hajnalának erőszak általi meghomályosítására?

Mi mindezt tudjuk, de éppen mert tudjuk, annyival elhatározottabban kell felszólalnunk azon néhányak törekvése ellen, kik a' jelenkor izgalmas természetében bizva, bösz indulatjoknak és határtalan nagyravágyásoknak mindent fölállozni készek; kik most midőn minden honfiinak egész elszántsággal a' közfalak lebontásán kellene munkálni, a' szabadság, egyenlőség és testvériség szent nevében, mint éhfarkasok akarják a' hazát széttepní, hogy félrevonczolt izmaival telhetlenségüket táplálják.

E' törekvés ellen emeljük föl szavunkat, és szívünk mélyében aggódunk, nem annyira a' más három, mint maga az oláh nemzet, mint a' szabadság, egyenlőség és testvériség és az összes hon ügye fölett. Azt hiszitek talán, hogy a' 3 nemzetben a' honszeretet és férfias erő minden szikrája kialudt, hogy a' visszavonás ördöge keblök minden nemesb érzelmén elanyyira erőt vett, miszerint a' magyar és székely, mindig tanusított testvériségét megtagadandja, mi nemesak ezzel merőben ellenkező hitben vagyunk, de meg vagyunk győződve az iránt, miszerint a' nehol feltűnedező közelebbi szomorú jelenségek ellenére, a' fenyegetett közérdek elég erővel bírna a' szász nemzetet is más két testvérel egyesíteni. Azt vélitek-é, hogy a' 3 nemzet, mely elég erővel birt magát a' zsarnokság és igazságtalanság fegyverével századokon át fentartani, most leendő arra képtelen, midőn az igazság eszközeihez nyul, most midőn épen irányatokban akarja a' szabadság, egyenlőség és testvériség nagyszerű mivét végrehajtani? Azt gondoljátok-é, hogy erő és szerencse azon pillanatban állandó részetre, midőn a' zsarnokságot, melyet eddigi elnyomóitok kezeiből leraknak, ti készültök magatokhoz ragadni?

Igen, újból is mondjuk, mi a' magyar, székely és szász nemzet sorsán most aggódunk legkevésbé, mert az soha sem lehet oly biztos mint most, midőn igazságot akar gyakorolni. Mi az összes hon, de leginkább azon sok százezerek sorsán aggódunk, kiknek föl szabadulása oly anyyira szívünkön fekszik, 's kiknek ügyéért lelkünk egész erejével tudánk harczolni akkor is, midőn küzdelmeinkre semmi dicsőség, 's mi több, föltötte csekély siker várakozék.

A' szabadság, egyenlőség és testvériség nem valamely homályos eszme, nem valamely megvitásra váró állítás, hanem oly tiszta igazság, oly kétségtelen tény, mely az izgalmak és szenvedélyek phásisait már túlélte, 's éppen ez oka a' közelebbi forradalmak magasz-

tos jellemének, tiszta erkölcsiségének. És ti e' kétségtelen, e' tiszta igazságot akarjátok a' szenvedelmek fertőjébe visszavinni, hogy keresztségét a' nemtelen indulatok és zsarnokság mocsárjából nyerje? De mielőtt ezt tennétek, fontoljátok meg, vajjon önügyeteket mozdítjátok elő, midőn azt eszközlitek, hogy a' jövő hongyülésen a' helyett, hogy a' kétségtelen igazság szigorú alkalmazásáról leendene szó, ismét eloszlatandó balítéletekkel megnyugtató aggodalmakkal, lecsilapítandó szenvedélyekkel kellessék találkozni.

Legbensőbb meggyőződésünk, miszerint honunkban az igazságügye biztosítva van, 's a' közelebbi hongyülés igazságot kell hogy szolgáltatson úgy az oláhnak, mint honunk minden polgárának. De ha a' jót a' maga teljességében akarjátok birni, ne szepőlőstétek meg az igazság diadalát, ne keserítsétek meg a' nyereség élvezetét.

A' hon javára, a' szabadság, egyenlőség és testvériség szent ügyére szólítalak fel hát titeket polgártársaim, az oláh nemzetnek miveltebb tagjai, álljatok férfini eiszántsággal ellent azon vétkes törekvéseknek, melylyel néhányan közületek átalakulásunk ügyét az eldöntő ponton igyekeznek a' rend és béke ösvényéről félrevezetni, kik az erőt az erőszakban, az igazságot az igazságtalanság folytatásában, a' szabadságot a' zsarnokság kiváltságában keresik. Nem kívánjuk mi, hogy a' közvéleménynek utja állassék, hogy a' mozgalom megszűnjék. Mi is szabad kifejlés és mozgalom emberei voltunk, vagyunk és leszünk, 's a' jogot, melyet magunknak mindig követelünk, mástól megtagadni a' legnagyobb igazságtalanságnak tartanók. Mit mi kívánunk az: hogy ne engedjétek tért az álmüveltségnek, az alakoskodásoknak és álszabadságnak, hogy közületek a' valódi miveltek, a' nemzeteket és hont igazán szeretők, azok, kikben a' szellem jellemmel párosult, álljanak a' tömeg élére, hogy ilyenek vezessék mozgalmaitokat az értelem és erkölcs szövetségénél. Ezt kívánjuk mi, de ezt kívánja a' jelen idő lelke, ezt tulajdon érdekétek. Igy bizonyítjátok bé, hogy a' szabadságra érdemesek vagytok, melynek áldásai az érdemellen kezei közt mindig elhervadtak; — csak így lesz működéstök sikeres, győzelmeitek állandó. Teleki Domokos.

✕ Mi ujság a' királyföldön?

Iliacos intra muros peccatur et extra. Az unioinak baráti mint ellenei természetes körülmön olykor tulesapongnak. Keményen támadván meg az első minden ellennyilatkozatot 's győzelmöket előre látván, keserű kifakadásokat idéznek elő nem egyszer az utósóknál. Ha diagnózisát kellene mégis adnom állapotoknak, azt mondanám, miként az általán véve nyugtató. Az izgatás ugyan foly keményen, kivált az unio-ellenzők naponta több erélyt fejtenek ki, de azért soruk, kivált a' népnél, nem igen szaporodik. Az újabb eseményekből kitűnend. *)

Az egyetem az unio tárgyában körrendeletet bocsátott volt ki a' szász hatóságokhoz, melyben a' mellette és ellene szóló okok elősoroltatván, véleményök kikéretik. Eddig tán bé is adták. Nem tudjuk. Hozzánk még a' nyilvánosság napja nem jött el. Se baj, majd jobban lesz ezután!

A' székekről irám, hogy ott habár nagy vágy nem is, de ellenszenv sem volt az unio iránt. 'S pedig mily kevéssé van az ottani gyűlésekben azon elem képviselve, melyre az unio áldásai legkivált háromlanak: a' szász és oláh földész-osztály. Ma, daczára az ispáni proclamationnak, melyet némelyek az unio vilámbáritójának akarnak tekinteni, ez iránt még inkább meg vagyunk győződve. Békés, szelid nép ez a' mi népünk, ha föl nem bujtatják. 'S az kivált a' szász földmives, polgár és hono-

*) E' cikk már bé volt végezve, midőn a' majus 3 — 4-ki események lefolytak. Jövő alkalommal ezekről is irandok. Most csak annyit: a' Comtes Brassóba ment.... az elveszett juhokat fölkeresni.

rator-osztály. Ő földét megműveli, adóját kifizeti, műhelye mellett, könyvei között tölti a' napot, 's ha békéje, ruhája, napi kenyere meg van, politikai dolgokkal nem sokat bajlakodik. De annál megátalkodottabb, szabadságyűlő-lőbb, separatisticusabb irányu hydrafejú bureaucratiaja. Ez szeretné tovább is gyámság alatt tartani a' szegény népet, akarná bitorolni, monopolizálni folyvást a' hivatalokat. Ohajtana fentartani a' dolgok, az adminisztratio régi rendét. De miért többet... ki nem ismeri e' fajt? Ha nem a' magistratusok praepotentiajával, de maga a' nép kellő képviseltetésével szerkesztve jónének bé az informatok, szó sincs, hogy készakarva ne nyilatkoznának az unio mellett, mert hisz egyedül ez azon eszköz, mely őt a' nepotismus és bureaucratia százados zsarnokságaitól megmentendi 's az alkotmány áldásaiban tettelesen részesítendi. Amde így a' falu községi küldöttek (kettő minden faluból) merjenek-é mindenható bel- és kültanácsaik ellen szólani? 's ha igen is, ugyan mi lehet nyomatóka e' jámbor falusi küldöttek szavának oly hatalmas és akkora számu bureaucratia ellen? Szébenben p. o. követválasztás- mint instructio-adáskor huszonöt helység két-két küldöttje tizenkét tanácsossal, jegyzővel sat. és egy egész had communitási taggal áll szembe. Kívánhatni-é itt, hogy a' hozandó határozatok a' nép, a' valódi többség akaratának kifejezése legyen? Se baj, majd jobban lesz ezután.

A' propos olvasák önök az ispáni proclamationot? Megérdemli, hogy szóljunk róla egy pár szót. Ispán ur két kerület reformpetitiojából átlátá, hogy az európai mozgalmi szellem polgártársait is megragadta, örvend a' közszellem fölébredésének, örvend, hogy polgártársai hétszázados alkotványukat, mely szerinte ma is korszerű, becsülni tudják 's ezért reformálni azaz ujjal kicserélni ohajtják. (Igen, kicserélni, mert mondom önnek, ha hogy egyszer a' reform kezei ez ó alkotmányfalakhoz, melyek a' magánjogi kérdéseket kivéve, vajmi avasok 's a' szabadság mai fogalmaival ellenkezők, hozzáérnek, az történik velök, a' mi fényes Babylonnal: kő kövön nem marad.) Azonban mint a' kit polgártársainak bizalma nemzete élére állított, kötelességének ismeri, ez alkotmányt minden erejével védeni, 's polgártársai javáért, vérét, javait kész feláldozni. „Legyetek egyesek — így szól tovább — legyetek előrelátók, legyetek okosak és ildomosok.“ Egyetértést, bizalmat, szoros egymáshoz csatlakozást, ereink egyesítését, dolgainkra gázlólág ható minden zavar eltávolítását parancsolja nekünk a' fenyegető kül és még fenyegetőbb belveszély. A' szász nemzetre, mint olyanra, e' mostani mozgalmak létel vagy nem létel kérdései — 's ez elég ok arra, hogy nemzetelőtünknek tovább is fenmaradását kiküzdjük. *) Folytatólag, becsületszavát adja ispán ur, hogy a' szász alkotmányban korszerű reformokat esz-

*) Én ispán ur egyéniségét kellőképp tiszteltem, hazafiságát gyanúsítani egy 'smással vádolni 's Cicero pro domo sua- féle zelusnak tartatni, távolról sem akarom; de azért el nem titkolhatom, miszerint e' szavak, melyek egyebiránt dictioknak nagyon szépnek, tartalmuk pedig éppen becses, miután mi ily rémitő kül- és belveszélyt nem látunk, haneha egymást tartjuk ellenségnek, mit mi nem ohajtunk, de ha kell, a' keztyüt még is fölvenni mindenkor készen leszünk!, miután önök nemzetiségét semmi veszély nem fenyegeti 's miután végre vagyont és részt jobban is lehet hasznosítani; mindezek nyomán engem e' szavak csak mosolyra bírnak, 's ez 1615-ki ligát juttatják eszembe. Fogadjuk — így szól az — és esküszünk agostai igaz vallásunkra.... 's a' szász név becsületére, hogy fajunkat, kiváltságainkat szabadalminkat 's a' t. védni, fentartani fogjuk.... Minden veszélylyel, érjen összesen vagy külön, egyes várost, székét vagy mindeniket.... daczolni, elleneink törekedéseinek bár kik legyenek elleszegőlni fogunk. Barátainknak baráti, elleneinknek ellenségi leszünk. Közösen, ugymint magánylag mindent egymásért, egymás érdekében cselekszünk, határozunk 's lépünk békére ily szellemben vagy szegülünk ellen. A' költségeket ily esetekben együtt hordjuk, 's fizetjük bé székek és városok az illető helyre. — a' szász szabadság és becsület vesztese alatt! Sapienti sat.

közlend, *) anynyival inkább, mivel neki ismertebb a' szász képviselők loyális gondolkodásmódja, mint némely újítási dühönczöknek, kiket tulbuzgalmok megvakít. Már is tétetek nevezetes korszerű változtatások **) 's a nemzet alkotmányos képviselői jelenleg is dolgoznak rajta. Azért tehát — így végződik — még egyszer, ne felejtsek kül- és belállásunkat. Eddig a' felhívás.

Litteraturai raritásán kívül két okból ismertetem meg e' lap olvasóival. 1) Mert az idevaló tulzók ezt teszik szembe a' Bedeus-féle unio melletti nyilatkozattal 's mint az unio-barátok fictitius feje e' nyilatkozat, úgy az unio elleneinek valóságos vezére ama proclamatio szerzője, 's hahogy valami hitők szerint e' felhívás képes leendő a' szász többi hatóságokat is észre téríteni 's az uniotól elidegeníteni? 2) Hogy felhívjam a' kormány figyelmét, miszerint támaszkodva a' bécsi bureaucratia által sarkaiból kiforgatott közjogi törvényeinkre, most midőn az ország összes értelmessége, maga a' t.hozás is alig képes a' kedélyeket megnyugtató törvényeket hozni, a' szász bureaucratia (mert hát mi egyéb az az universitas, különösen a' mostani? egyet ketőt kivéve mind bureaucraták 's fejük a' legnagyobb!) szabadság és közjellenes, egyoldalú és félszeg intézkedéseit semmiképp meg ne erősítse, hanem halaszsa el az unio utáni időkre. Akkor majd a' közországgyűlés a' ministerium előterjesztése nyomán, tudni fogja mit és hogyan kell mindnyájunk, a' nép és közhaza érdekében cselekedni. Különbén kénytelenek leszünk a' kormányt a' jövő országgyűlésen mind ama köztörvényellenes és félszeg intézkedésekért, mind pedig netalán a' nép között általa támasztott zavarokért felelőre vonni.

Mi njság a' királyföldön?

Egy küldöttség van alakulóban az antiunionisták részéről, köszönetet szavazni a' kormánynak, hogy az országgyűlést oly meszszi-re tette. Így legalább ideje lesz azon bizottságnak, mely az iránti terv-adásra van kinevezve: hogyan lehetne a' fundus regiust Austriával bár egy hajszálnyira összekapcsolni, 's eképp az azzali egyesülést valahogy 's miképp sikeríteni? megnyugtató tervet adni. Ugyanis a' dolgok mostani állapotában a' magyar jus publicum szerint a' királyföld a' magyar korona tulajdona levén, arra akár Austriának, akár ki fiának e' földön kezét kinyújtani, a' magyar korona elleni merény lenne, mit a' m. ministeriumnak elnézni nem szabad 's mit a' magyar nemzet tűrni nem fog. Tehát geográfiai fekvést kell megváltoztatni. Egy más küldöttség pedig legkivált a' hadi főtanács és kincstár magyar statusfizetést huzó 's magyarul még sem tudó, de sőt nyelvünket és nemzetünket gyűlölő hivatalnokai nevében azért fog köszönetet szavazni, hogy legalább még egy 1-ára bizonyosan kivéhetik egész fizetésöket.

De hagyjuk még kissé a' profanumokat.

Nem hiába agitála e' lap, nem hiába nyilatkoztak törvényhatóságaink feltétlen unio mellett. Lám a' szászatyafiak, ha soká késik az országgyűlés, még a' Z wei-Kinder-System sérthetetlenül fentartását is a' föltételek közé sorozandják. A' Transsilvania p. o. 33-k számában 22 pontot ajánl; hogy mondassék ki ő felsége által, miszerint a' föld, melyen ők laknak, a' szászok és oda telepedett oláhok tulajdona, a' szász hatóságok feje és véde az

*) Kiváncsi vagyok tudni, ha vajjon olyanok lesznek a' mint az oláhoknak adott engedmények, meg a' tanácskozási nyilvanyról kelt határozat.

**) Aztán még is azt mondják szász polgártársink hogy közöttük nincs bureaucratia — aristokratia. Ime ispánjok úgy beszél, mint egy autocrata. Ime a' reformoknak csaknem octroyozását igéri. Ime négyszázszázernyi szabad polgársorsát eldöntő, rendelkezéseket tenni vállalkozik. Hoho nam, nem arra mennek Buda-pestre! Ön végrehajtója a' törvénynek, de nem törvényhozó; első polgára a' királyföldi lakosoknak, de nem ura. Ön maga fejtől nem ígérhet, nem tehet ily fontos kérdésben semmit.

osztriai császár, belkormányuk élén áll az ispán; a' só ára szállitassék le, Erdélynek legyen évenként országgyűlése 'sat. Ehez nem kell commentár. A' többi javaslatok: szabadosválasztás, szabadsajtó, vallásegyenlőség, törvényszéki nyilvány 'sat. üdvösök, de az unio által kétségkívül könnyebben és czélszerűbben megoldható kérdések. Ajánlja még e' cikk írója, miszerint a' szász municipalis alkotmány vétessék revisio alá, a' statutákat porozzák ki, az egyetemi határozatokat szedjék össze *), szóval: hogy alkossanak új municipalis törvénykönyvet, 's azt az unio létrejötte előtt megerősítés végett küldjék fel ő felségének, ki bizonynyal nem késene kérésöknek eleget tenni. Kétségkívül nem, a' menyinyiben törvényes uton jut elébe, és a' menyinyiben a' törvényhozás körébe nem vág. Ez esetekben pedig nem szabad eleget tennie, mert törvényeink szentségére megesküdt. Ma már az egy kissé bajosabb dolog némely bécsi hatalmasokkal kéz alatt ellenünk működni. A' privilegiumok kora lejárt. Törvényeket országgyűléseken hoznak, 's nem mint csak az imént státustanácsokban, midőn egy ország határozatai felett aféle státusprotocollista-féle uracskák törének pálczát. Metternich-vezért elkergették, 's veszedelmes hada is lassankint maholnap egészen elfoszlik.

Hasonló nézetek vannak a' Transsilv. és Wochenblatt 34. sz. is. Sőt a' Volksfreund is főlemeli szavét és beszél úgy, mintha élne századokkal ezelőtt, febr. 24-ke, mart. 15-ke előtt. Mondja, hogy feltétlen unioról szó sem lehet. Meglátjuk. Egyébiránt 22 feltételéről még kevésbé. Sőt én hiszem, hogy miután a' m. honi unio-t.cikkben észszerű jogaink, életrevaló törvényeink kellőleg biztosítva vannak, a' mi t.hozásunk egyszerűen csak azon t.cikket fogja elfogadni, kihagyása által ezen néhány szócskának: ha Erdély belé egyezik. A' mi pedig e' cikk írójának diplomákra, kiváltságokra, szabadalmakra hivatkozását illeti, azt jegyzem meg, miszerint a' nemes ember is diplomák, kiváltságok, szabadalmak, 's száz meg száz királyi esküvel pecsételt törvény szerint birta tizedét, jobbágytelkét, a' politikai jogokat, arany szabadságait, és — és mégis most mindezekről nagylelkűen lemondott, le a' közjóért, a' közszabadságért, a' haza egyetemes érdekéért; lemondott azért, hogy megmutassa, miként honát inkább szereti, mint édes magát; hogy megmutassa, miképp a' kor szavát megérteni tudja. Együgyűség volna tehát önkéntől hinni, mintha törvényességi erőben a' miéinkkel sehogy sem versenyezhető külön kiváltságaik, szabadalmaik és jogaik, ha a' közérdekkel ellentétbe jönnek, meg fognak kíméltetni. A' magyar nemesség ennél nagyobb boldogtalanságot nem követne el soha, mintha ezt elnézné. A' 70 millió németre hivatkozás nyelvit ekintetben, miután ezt veszély nem fenyeget, beszédnek mehet, argumentumnak nem ér semmit.

Valami költő is ír a' Transsilv. 34. sz. az unioról, 's a' többi badarságok között szász polgártársink irányabani gyűlöléssel vádol minket. Uram, ezt nem helyesen tevő ön. A' magyar jellemével ily alávaló indulat nem fér meg — ezt csak egy hobortos költő, egy Gelch teheti, ki elég nyomorult volt nyilvánvalani, hogy ő a' magyarok gyűlöletét növendékei szívébe igyekszend csepegtetni. Mi ily gyalázatos dicsősségnek megvetői igen, osztályosai nem kívánunk lenni. Most ismétlem, egyesekről mondjon ön a' mit tetszik, ha igazak beszédi, okulunk rajta, ha nem, szaván fogjuk önt; de egy nemzetet ilyesmivel vádolnia büntetlenül nem szabad. E' nem érdemlett czímet nemzetemnek legkisebbike én innepélyesen önre lököm vissza.

Mindezeknél azonban nevezetesebb azon négy szövegségi unio, mely mellett Schmidt Konrad ügyvéd Szabadságban nyilvánosan iz-

*) Na már e' férczelekből lenne aztán egy a' mai igényeknek megfelelő codex!!

gat t. i. a' magyar birodalombeli szlávok, magyarok, németek és oláhok confederatioja olyképpen, hogy közös fejük legyen az osztrák császár, kormányozza egy a' négy nemzetből egyenlő számban választott ministerium, a' t.hozás négy évenként azon nemzetek egyikénél gyűl össze 's annak nyelvén tanácskozik, a' törvények négy nyelven kelnek, a' ministerium négy nyelven tanácskozik, négyen viszi jegyzőkönyveit, adja ki rendeleteit, a' hivatalnokokat felelőség mellett szabadon választják, minden nemzet kebelében függetlenül rendezi dolgai 'sat."

Ez röviden Schmidt ur nyomtatásban megjelent neveléséges terve, melyet mint a' m. honnali unionál czélszerűbbet ajánl, elfogadására az oláhok közt folytonosan izgat, gyűléseket tart, szónokol, fraternizál oly egyénnel, kiket eddig magas figyelmére sem méltata; 's mint legujabban hallám, a' pengő argumentumokali capacitatiohoz is hozzá fogtak: értelmesebb oláhoknak nyolc ezer forintot osztván ki, hogy ezek a' vidékeken terjeszszék az idvesség igéket... ha elfogadtatik, romlásuk magvait. Sőt egy oláh ajku barátunk személyesen jelen volt azon Schmidt urnál tartott gyűlésen, melyen az ott levő oláhok e' terv elfogadására felszólítottak; egy más szónok által pedig kimondatott, miszerint az unionak addig nem lehet megtörténni, mignem az oláhoknak képviselőt adódnán, iránta mint negyedik nemzet ki nem hallgattatik; egyharmadik ismét úgy okoskodott, miszerint az oláhokat pótlólag éppen úgy meg lehet, meg kell hívni, mint a' kormány által meg nem hívott regalistákat; egy negyedik végre kimondván, miszerint a' szászok az oláhágot minden esetre negyedik nemzetnek akarják tenni, kimondván, hogy neki még a' közelgő országgyűlésen képviselőt szándékoznak adni, 's Erdélynek mint quadrinationalis önálló országnak kell M. honnal confederatioba lépni, akint végzé szavait, miszerint ha az oláhok egy szívvel lélekkel kijelentik, hogy ők az unio-t nem akarják, belőle nem lesz semmi. (Dicséretére legyen mondva az ott levő oláhoknak, e' tervre, ez argumentatiokra talán meggyőződésből, talán mert egy magyar is jelen volt, alig hallszott egy két helyeslő szót.)

Na már kérdjük: békes, jóakaratu izgatás-e ez? 'S ha az, helyén van-e most és éppen a' szászok részéről, kik csak az imént jövevényeknek, barbaroknak, politcái jogképteleneknek kiálták az oláhokat; kik velők egyjogu polgártársaikat, az Andreanum ellenére, subjugálva, szolgaságban tarták, 's az emberiség megváltásának jelen napjaiban is folszabadításukra aféle nesze semmi fogd meg jól-féle engedményeket adának? Helyén van-e a' magyarokkal szembe, kik között ha az oláhok nyomva voltak, a' mit senki sem tagad, a' zsarnok törvény nevében nyomattak, melynek — bár én 's velem sok hű keblü magyar eleitől fogva szégyenlők, sajnálók, és rajta segíteni nem egyszer őszintén akaránk — sulyát alkotmányos érzelmü polgár mégis könnyebben habár nem kisebb bánattal tűri, mintha törvény ellenére, a' megadott jog usurpatiojává, a' kiérdemelt szabadság lábaltapodásával szenved nyomást? És végre helyén van-e most, az országgyűlés megnyílási percében, midőn az oláhok oly jogokban részesülendők az unio egyszerű kimondásával, minőhöz egy század folytán nem lehet vala reményök, midőn az aristocratia részéről hire nyomma sincs fillérkedésnek, vonakodásnak, vagy éppen eszeveszett reactionnak, sőt midőn bajaiikon segíteni mindenfelé oly őszinte és erős az akarat, midőn csak várni, egy pár hetet békesen elvárni kell, hogy megnyerjék mindazon földi kincsek összességét, melyek embert és polgárt boldoggá tehetnek?

Bizony mondom önnek, Schmidt ur, mint imez eljárását legkimélőbbben szólva ildomtalan-nak, sőt helytelennek és törvénybe ütközőnek,

nygy négyes szövetségi tervét egyenesen a korona, a státus elleni machinationak, 's mint illet, a törvények szerint büntetendőknek tekintem. Uram, békes, jóakaratu polgárnak ily eszközökhöz nyulni nem szabad. Miért akarja ön újból osztani M.hont? Hiszen annak már statusquo-ja egy ezredév, egy hajdonta példányszerű constitutio, tömérdek királyi és nép-eskü, tizenhárom milliónyi nép közös buja és özöneinek, historiai emlékei és hazaszeretetének gránitoszlopain nyugoszik! Miért törekszik ön a magyar korona ellen? Hiszen annak árnyában ön elődei bár sok vész és vihar, de polgári szabadság áldásai között is hétszáz év óta nyugosznak! Miért viv ön a magyar királyság, a magyar nemzet ellen? Hiszen ezek adának önöknek lakásul földet, jogul szabadságot, mekkora 's mily nép földdarabbal, mennyi, 's mily dicső jogokkal német ember a világ hátán akkor tájban sehol sem birt vala! Ez-é a hűség, melyet önök elődei Géyza királynak esküvének? Ezt teszi zászlójuk felirata: ad retinendam coronam. *) Ily hálát érdemel-é önöktől a magyar? Ez-é a híres német köteleességérzet? Vagy — mondják önök — sértéseket szenvedtek a magyaroktól? Hát mi nem szenvedtünk-é eleget önök miatt? Nem gátolák-é mindenha nemzeti fejlődésünket? Nem a hatalommal tartanak-é önök mindörökké ellenünkben? Uraim! im az ideje kölcsönösen felednünk a mi volt, 's bizalommal tekintenünk a mi leendő. Mi baráti kezet nyújtánk önöknek, a multak elfeledését ígérők — önök vonakodnak elfogadni; adja isten, ne hogy okuk legyen majd megbánni. A választás pont itt van. Határozni kell. Ki nem akar barátunk lenni ellenségünknek nyilatkoztatja magát. 'S kik hazánkat vérrel szerzők, ha kell véren is megtudjuk tartani. Isten minket úgy segítjen!

Vagy azt hiszik önök, hogy ily agyrémekek hallására mindjárt megoszunk? Hiszik, hogy kisszerű reakciók, antipathiák és ellen demonstratiók haladásunkban feltartóztatni, ország szerkezetünket megdönteni, dissolutiohoz vinni képesek? Vagy hogy a régi átok: ne legyenek soha egyesek! a magyaron most is teljesülni fog, 's magyar pusztítandja el a magyart? Csatlakoznak. Lökhetnek önök és rokontársaik a regenerált magyar státusélet nagy tengerébe egy két követ, költethetnek fel vak ellenségeink, sötét tudatlan fejek, kaján rossz indulatu keblekből egy szélveszeccskét, 's ez ez által itt ott a víz felületén a hullámok erősb zajgását, tán vészes összeütközését idézhetik elő: „de magát a széles nagy tengert melynek alapzatát szabadság és jog teszi, melynek esende fölött az igazság örök-ébeit istensége, 's a magyar ministerium milliók, az egész hazai intelligentia által támogatott hazafisúga, bölcsessége és erélye neptun-kézzel örködik, e' felséges tekintetű nagy tengert önök apróság lázításai, kicsinylés szenvedélyei, gyáva, tikolódzó föllépései megzavarni nem fogják! Abban pedig, hogy a magyar vizsgálkodó természetét levetkezni egy ezredév szenvedésein

*) Hiszen e' korona alatt tán a magyart értik önök, nem az ostrák császárt, annál kevésbé pedig Metternich siberiai király koronáját.

végre megtanulta, hogy önök a szabadság és hazánk ellenségei ellen, pártszenvedélyt, irigységet félretéve, egy phalanxxá olvadni, megtámadtatás esetében a parititát elshintani tudó gyerektől kezdve a sir szélén álló öregig kész leend, isten után nem kételkedem...

'S ha meg is... isten óvjon mindnyájunkat. Ha még is sikerülne rossz akaróinknak anarchiát idézni elő, mitől természetünk viszsaborzad, ha lángba borulna az ezredéves ház, 's a' csak imént állított felséges szabadság szlopok düledeznit kezdenének, a' mindenhatóra esküszünk, az égő üszkők nem minket boritnának el előbb...

Azért hát urak legyen béke közöttünk tul és innen a Királyhágón. Az isten és hazánk nevére kérem önöket, szünjenek meg további izgatástól. Hagyjuk csillapodni az ugy is elég soká háborgott elemeket, engedjünk békét a kedélyeknek. Hagyjunk időt a' dolognak megállapodásra, az új formák közötti békés összeállásra. Az isten, szabadság és haza nevében kérek minden honunkat szerető polgárt: szünjünk meg tovább is izgatni, a' helyett inkább nyugtassunk, engeszteljünk 's engesztelődjünk, zárjunk és — dolgozzunk.

Főhívás. A kolozsvári Nevelői kör hazafi köteletségének ismervén átalakulásban levő köznevelésünk ügyében a' főbb elvek megvitatásához csekély erejével is járulni, ez okból jövő szombatra (f. hó 13-án) gondolkodástárgyul következő két rokontárgy kérdést tüzi ki:

1) Micsoda általános elveken kell a' státus és iskola közti viszonynak alapulni?

2) A' nevelés- és oktatásügynek középponti és keblit kormányzása közt hol lenne a' határvonal elvonandó?

Ezen fontos kérdések felett tartandó eszmecsere a' nevelői kör bizalommal szólit fel minden ügybarátot a' szokott időben és helyen (szombat délután 5 óra, városbázi nagy terem) minél számosan megjelenni.

Gáspár János,
jegyző.

Bécs. Ujabb lázadási forrongások történtek; az ifjuság 's nagy néptömeg előbb Fiquelmont külügyminister szállásán, azután vejénél, hol megtalálták, macskazenét csinált. A' minister az erkélyre föltett kalappal kilépve, kiálták: le a' kalappal; ekkor hajdan fővel hallgatá ki a' nép azon kívánatát, hogy minist. hivataláról tüstént lépjen le. Mondá, hogy csak reggelig kér várakozást; 's valóban másnap reggel beadott le mondását a' felsége el is fogadta. Ugyanez történt belügyminister b. Pillersdorffal is. Már csak az a' baj, hogy a' ministeri tárczák üresek, de nincsenek a' nehéz feladatnak megfelelő férfiak, kik a' karkivátnak legettenni, 's Austriát e' veszélyes időkben a' közvéleménytől támogatva igazgatni tudnák. — Biztos tudósítás utján írhatjuk: a' Bécsbe ment magyar ministereknek sikerült a' horvát dolgokban a' legfelsőbb kormányt felvilágítani — Jellasic h báni hivatalából el fog bocsáttatni. — Ferencz Károly cs. k. fensége (koronaörökös) lelkestől ragaszkodik Magyarországhoz 's az annak tett biztosításokhoz. — Magyar hadminister Mészáros ministeri tárczáját elfogadván, kinyilatkoztatta, kötelessége 's becsülete nem engedik, hogy a' csataterről, mig ezredesi helye bétöltetlen, mozduljon; ezt azonban minden órán várja. — Ministerelnök gr. Batthyány Lajoshoz az austriai legfelsőbb kormány teljes bizalommal van. — Pénzügyminister Kossuth Lajos egészsége teljesen jobbra fordult — hála az egek urának.

KÜLFÖLD.

Némethon. Frankfurt. Az alkotmánykészítő német országgyűlés megnyitását maj. 18-ikára határozták. Az egész Németországot kötelező alkotmánytervet a' 17 tagu választmány elkészítette, 's a' szöv. gyűlésnek, azaz a' külön státus-kormányok képviselőinek átadta.

A' triumviratus-javaslat elfogadtatott. Mihez képest a' szövetségi gyűlés, az 50 tagu bizottmány, a' 17 tagu választmány és a' szövetségi gyűlés által rögtön kijelölendő, 's a' némethoni kormányzók által megerősítendő három férfival fog szaporittatni, kiknek teendője lesz: német fővezért választani, a' külső hatalmak és Németország közt diplomat. közlekedést elintézni, 's gyorsaságot igénylő esetekben saját felelősségök alatt, rendesen a' szöv. gyűlés egyetértésével, a' végrehajtó hatalmat addig gyakorolni, mig a' constituáló német országgyűlés munkásságukat megszüntetendi.

Az 50 tagu bizottmány küldöttséget nevezett volt ki, a' Strasburgba érkezett német republicanusok szep szóvali lefegyverzése végett, kevés sikerrel; küldött Tirolba is a' tiroliakat az Olaszhonból beütő felkelők ellen buzdítani, 's szükség esetében egész Némethon pártolása felől biztosítani, de ezen lépése is fölösleges volt, mert az olaszok már is viszsavonultak; küldött Csehországba is rábírní a' sláv fajt, hogy a' gyengébb német fajt elnyomni ne törekedjék, 's Austria alatt Némethonnal egyesülni ne vonakodjék, nem levén szándéka Némethonnak bántani a' czehek nemzetiségét. Ezeknek függéltenségi törekvése az egyik ok miért Austria a' régi Staaten-Bundot 's Némethonnal csak feltételes egyesülést akar.

Schleswig-Holstein. Wran-gel fővezérsege alatt a' németek teljes győzelmet nyérének a' hetvenkedő dánokon. A' németek nem csak Schleswiget vették vissza, de Flensburgból is már kitakarodtak a' dánok. A' megtámadás elrendezéséből, miszerint három különböző osztály három irányban indulván meg, folyt az, hogy a' dánokat elvágták hajóiktól. 24 ágyut vesztettek a' dánok; a' vesztés mindkét részről oly tetemes, mint a' küzdelem férfias volt.

Königsberg et megerősítették, dán vagy orosz megtámadás ellen; mert már Dania csak hadihajóival fogja folytatni a' háborút, meglátogatva a' német partokat, 's elfogdosva a' német kereskedő hajókat. 'S most eszmél a' nagy Némethon, hogy flottája nincs.

Azonban Daniának az orosz czár kinyilatkoztatta, hogy a' Némethonali perbe vegyülni nem fog.

H I R D E T É S E K.

az Erd. Hiradó 363-ik számához majus 11-én 1848.

(1) Kolozsvártt egy tisztességes polgárházhoz, egy jó becsületes leány bévételük házkörüli alkalmazás, és varrás végett, fizetes és ebéde a' befogadó asztalánál, ajánltatik; szállását szülinél vagy rokonánál tartandó. Bővebb tudósítást a' NAGYPIPA című kereskedésbe találhatni.

Ugyan ezen kereskedésbe található mindennemű kész fejérműkre, férfi és nők számára, figyelmeztetik minden,

ki olyast mérsékelt áron és jól varva megszerezhetni kíván.

(3) Alólirtnak van szerencséje a' t. cz. közönséget értesíteni, hogy Kolozsvártt Tordakapun kívül PÁVIC S JÁNOS úrtól, az úgynevezett FEKETESAS, NAGYVENDEGFOGADÓT haszonbérbe vevén 1-ső majustól fogva, mindent el-

követend vendégeinek a' legnagyobb kényelmet szerezhetni: ugyanis, mind az ételek, 's italok, tiszta jutányos ároni, gyors és pontos kiszolgáltatása, mind a' szobák, 's ágynémük tisztasága, úgy a' széna, zabnak jósága, nem különben az istálók több kisebb nagyobb részekre elosztva, hasonlólag annak tisztasága és bezárása, hogy ne ta-

lán valamely eseléd vigyázatlansága miatt kárt szenvedjen — azért is kecségteti a' remény hogy számos látogatással örvendeztetvén meg fáradaimai jutalom nélkül nem fognak maradni.

Széchenyi József
haszonbérbe,
Vendéglő. (3)